

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину 12 фор.
на пола године 6 „
на четврт године 3 „
на један месец дана 1 „
за Србију:
(у сребру)
за годину 120 гроша, на пола године 60 гроша,
а на четврт године 30 гроша чарш.

ЗАСТАВА.

О Г Л А С И
рчунају се по количини врста или места
које заузимају из оваких ситних пошт слова
и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића
а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

Д О П И С И
шаљу се уредништву, а прегледати и огласити
администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући
под бројем 11 и 12 у дунавској улици

Рукописи не враћају се натраг.

ПОЗИВ на ПРЕДЛАТУ.

Како многим предлатницима овога листа с крајем овога месеца истиче рок предлати, то уљудно позивамо и умољавамо поштоване сународнике наше, и у обште пријатеље листа овог, да предлату своју за времена поновити изволе.

Где нема поуздани скупитеља предлатника а и иначе, где поште има, најгоднији је начин предлата путем и средством поштански напутница. (Postanweisungen.)

Дописнике, нарочито оне, који су ради да јим је име редакциона тајна, нека не подписују име на допису него башка.

Особиту пажњу обраћамо на то: да се предлата исто тако рекламације и огласи шаљу на адресу: „Администрације Заставе“ а дописи на: „уредништво Заставе.“

За примање предлате у Новом Саду овлашћен је само: г. Ђорђе О. Милутиновић, трговац у главној улици, као водилац администрације, и само од њега подписане призналице предлате признати ћемо за исправне.

Ако који од наши стални предлатника не би у стању били, уз наплату постојеће вересије и текућу предлату послати, да изволе пријавити, да требају почећа, и докле, иначе ће администрација без обзира на личне одношаје према уредништву лист обуставити морати.

У обште ко лист примао буде на веру, подлаже се тиме за случај судског утерицања вересије, новосадском судишту.

Којима се у предпоставци, да ће и даље лист држати, лист слао буде, а они га не желе задржати, нека наволе одма при број натраг вратити, иначе ћемо га за све послане бројеве задужити.

Цена је листу дојакшоња:

I. За Аустро-Угарску:
годишње 12 фор.
за по године 6 „
за четврт године 3 „
за месец дана 1 „

II. За Србију, Црну Гору, и друге србске земље:
годишње 120 гр.
погодишње 60 „
на три месеца 30 „

III. За предлатнике из други земаља, због веће поштарине, годишње: за Немачку, Швајцарску и Романију 15 фор. за Русију, Италију и Турску 19½ ф. за Француску и Америку 20½ ф.

У Новом Саду 20. марта 1873.

Издаваштво „Заставе“

ДВЕ ТРИ РЕЧИ ХРВ. РЕГНИКОЛАРЦИМА.

Ко би жељан био, да докучи, шта је узрок, што су Славени, који су од најкада више од половине Европе заузимају, много десетина милијона душа бројали, и осим тога разборити и већином јуначки били, ипак тога допали, да су они на западном северу милијонима угнули, над онима пак на западу и истоку да други, често мањи и нижи народи владају, тај не треба да преврће плесиве или прашне листове старе историје — нека само бистрим оком погледа у огледало данашњег живота и владања њињог, па ћемо одсенути слика старији времена и прилика.

Међу племенима, и то онима, која су географски и државно у ближој савези, нема ни договора, а камо ли сложеног рада. Кад се Чех са непријатељем бори, шта више, кад му непријатељ колена на прси меће, Пољак истом непријатељу руку пружа, а Хрват и Србин из Далмације и Боке носу му дојаве.

Кад Чех последњи напор чини, кад и Пољак непријатељу Славена леђа окреће, кад други непријатељ Србину и Словаку мамузом за врат стаје, Хрват и Србин не само из Далмације и Боке, него и из Хрватске и Далмације непријатељу пружа — не, стискива руку.

Међу једним и истим племеном крв и нож у такој мери, да страст, и жеђ за осветом непријатељу даје не само кључеве народне самосталности, него и зламље народне части у руке.

Други народи зато над Славенима владају, што ови нису кадри сами собом владати.

Несторова приповест, да су Новоградски Славени Варошке Немце сами позвали на владу за то, што због унутрашњег раздора нису били у стању, сами собом владати, и дан данашњи има свог значаја, своје вредности међу Славенима.

Том историјском рефлексијом упадамо у сред среде тако званог хрватског питања, о коме хоћемо да проговоримо.

По да! Данас и нема хрв. питања. Оно је решено. Хрватски сабор стао је адресом, и изаслањем посланика на становниште тако зване нагоде од год. 1868, Сад се говори истина о ревизији нагоде, али та ревизија и мера њена зависи од добре воље Мађара, или ако ћемо блажије да кажемо, уг. сабора. У истини Хрвати стоје на нови петицијонара.

Ево пет месеца дана, како су хрватски посланици у Будим-Пешти, како су регниколарне депутације изаслане; неколико месеци дана, како је операт хрв. регниколарне депутације у рукама сличне угарске депутације — читава једна саборска сесија прође, а од ревизије „нагоде“ ни абера нема.

Хрватског сабора нема; у Хрватској и Славонији управља се без уставног прорачуна; Вакановић, и његова оруђа још се шире по Хрватској и Славонији, и што нису могли насиљем покварити, сад кваре безвлашћем, неким систематским нерадом, и напуштањем анархије на земљу.

Хрватски посланици ређају се долазећи у Пешту и одлазећи; Ђуге, шетају, чекају. У клубу морају да пинају жилу владе. Као депутација морају хрватски посланици ип сохроге да се представе министрима Тиса, Славиви, да моле за оно, на што имају право. Незнамо како коме — нама је то стид у лице натеривало.

„Мора бити поравнања“ — рече Слави. Шта значи то „мора“? Је ли то израз уверења, да ће га бити зато, што је и једна и друга страна дошла до увиђења потребе поравнања? Може бити. Али Слави додаје: ко је гладнији, онај ће попустити. Дакле се разуме морање изгладнењем.

Каква се глад разуме? Она, која би народ, или која би оне морила, који по мишљењу уг. владе чезну за званијама, за платама?

Но превариће се министар Слави и у једном, и у другом смислу. Где није помогла политика „канције, и зоби,“ неће ни политика „глади.“

Али и ми кажемо, као и „Пестер Лојд“: треба једанпут ту ствар решити, ма ком крају, десно, лево, бело, црно. Ово одлагање не само да је штетно, оно је и недостојно, понижавајуће, срамно.

Мађарска политика састоји се из саме „тактике,“ из самог тако званог „начина поступка“ — modus-a procedendi. Није било без плана, што мађарска регниколарна депутација у „јабуку ревизије“ дуго загризала није. Чекали су на то, да виде, како ће се у Бечу решити питање „изборне реформе,“ то ће рећи: питање ојачања или ослабљења њињих пријатеља с оне стране Литаве, јер од тога би зависила мера уступака њињих Хрватској.

Питање изборног закона прешло је преко оба дома цар. већа и — мађарска депутација доврши свој посао.

Сад, као што мађарски листови гуде, трају међусобне конференције.

Могли би усљед тога оставити пријатеље наше у Будим-Пешти на миру, да раде, и свршују, али баш зато, што се ради, и што је радња пресудна, неможемо, а да нашим пријатељима две три не довикнемо.

Двоје је, што би на владање хрватски регниколарца при међусобном попуштању могло бити од штетног улива: једно би било прецењивање противничке снаге, а друго би било, непоуздање у снагу, или изтрајност свога народа.

Има ји, који држе, да је Угарска, и у њој мађарска народност сад јака, консолидована, да се Мађари ни кога не боје, и

да су кадри и готови сваки одпор немилнице скрпити.

У чему је та снага?

Једни мисле у мађарском народу, који влада свима државним властима, изворима и средствима, и домобранском војском, и који је духове „немађарски народности“ или задобио, или приммирио, или сломио.

Но она силна, нечувена корупција, која је у Угарској од највиши до најнижи кругова овладавала; оно разетројство политички странака, које је плод те корупције, и знак грабљења власти, и средства за обогаћење и усрећење своји присталица; оно раскоштво финансија, које поред свег повишења пореза свакогодишњим великим дефицитом, и потоњим банкротством, или бар безкредитством државним грози: то све нису знаци ни моралне, ни материјалне снаге. Што се пак „немађарски народности“ тиче, оне нити су задобивене, ни умврене, ни сломљене, а напоследку ни заплашене, него су се претајале пред олујом насиља, и беснила, које по својој природи дуго не траје, и од кога ће природа исти народа свакако јача бити. Ако се Словак довија, Роман претвара, а по који Србин удвара — то још не значи, да је нераствориви словачки, непретвориви романски, и необориви србски народ дао оставку на своју народност, него да: сви на друштвеном, просветном, и привредном пољу снагу своју прикупљају за прву згуду и прилику.

Други мисле, да је снага Мађара у том: што јим је владатељ сасвим повладао. То и јесте за сада једина снага њиња. Но с једне стране обзир на то веже њињу снагу, те немогу да се развијају у правцу слободоумља, а друго, историја ове монархије од год. 1848 овамо разтумачила нам је смисао песалма: „Ненадејте се!“

Снага Угарске само на мађарској народности, и на насиљу према другим народностима основана, сушта је и тапта обсена. Она већ устиче, слави са уображеног врхунца свога. Најновија „пировска“ победа над аустријским Немцима била је по свој прилици последња. Гр. Андрашије изгубио је скок не само у спољашњој политици, према јачајућој Француској, према дурљивој Прусској, и према Ђудзивој Порти, него и у „међу-литавској“ политици. За Пољаке није могао израдити код Немаца, што је хтео; Пољаке није могао приволети за нов изборни закон, или бар да остану у цар. већу. Пламен досад тињајуће распри међу Немцима и Мађарима плану је; „ескомтна банка“ спасена је — а ни очевидно за цену мађарске „новчане банке.“ Нема сумње, да ће, кад једанпут нов изборни ред у Аустрији постане законом, и Чеси, и остали Славени дати се бирати, и ући у цар. веће, први тим лакше, што изборни срезови бирањем, и избрани посланици улазком појединце у цар. веће неће прејудиковати свом државном праву, које ће земаљски сабори оградом сачувати, док ће Славени у цар. већу фактично устав на свој калуп дотеривати. Било да у цар. већу Немци остану претежни, или да Славени претегну, или да се обоје изравнају — свакако ће Аустрија окренути своје копле на Угарску, и онда ће се видети: ко ће бити гладнији?

Опасности као орлови окружују Угарску и мађарски народ са свију страна. Не треба дакле прецењивати привидну снагу Угарске и мађарског народа.

Но ни свога народа снагу не треба за мању држати, него што јесте.

Овде морамо напоменути оно, чим би се понајпре правдало поравнање и изпод исвесне мере. Каже се, да народ треба опростити власника, који су поред нечувеног притиска и отров деморализације у све жиле народног живота унели. Но ако је ту говор о појединим људима, таки је бивало, и бити ће у свима странкама, и томе само добри закони, и јавна и парламентарна контрола доскочити може; ако то у систему владавине лежи, то за поправку није довољна промена личности, него и саме системе, а то ће рећи постојеће „нагоде“, које је плод сад владајући система.

Не би ни бивши и данашњи власници баш таки били, или постали, да није на-

родна странка толики и таки одпор давала, и да ји није нагон само-одржања странпу, тиче заводно, а одпор је био оправдан само, ако је на промену системе, а не једино, или поглавито на промену лица циљао.

И они, који су „нагоду“ од год. 1868. учинили изговарами су се на онда постојавше неуставно стање, и на потребу, да се земља и народ опрости од ондашњи власника, а после су они још гори постали. Главна је, да од народа, од његовог сабора зависи, како ће се владати, па онда долази, ко о ће на основу народног поверења владати. Ако то независи од народа, онда је јавно стање прекарно, од данас до сутра; нека би сутра најнароднији људи на владу постављени били, могли би за кратко време уклоњени и сасвим законито садањима замењени бити, ако се у том погледу, одношај према уг. влади непромене.

Што се пак тиче тога, да би народу досадили чести избори, опозиција, и тако даље, и да би народ могао оставити вође народне странке, то пре свега сумњамо, да би то народ учинио, бар нису досад знаци тога на видик искочили; друго ако би маса народа и подлегла притиску, то још не би вођама народне странке давало права и разлога, да и они полегну него би им баш дужност била, да остану на мегдану за своја начела, као светила народна, око који би се народ у згодније време опет прикупио. Ако ће зависност тројне краљевине у главном иста остати, то није нужно, шта више и шкољиво би, и постидно било, да вође народне странке исту печатом свога имена освештају.

Ми смо за нужно нашли ово за времена рећи, тим више што у народној странци, или боље рећи међу првацима њињим неку гњилост, неодлучност, половност опажамо.

Није ни то најбоље, што се преговори у копрену тајне увијају. Нису и нетребају таке ствари да су кабинетске тајне. Ваља да свака, нарочито замашнија диференција буде изнесена на суд јавног мишљења, у коме особито бројно слабија страна подпоре и наслона налази. Кад једанпут прваци за штогод реч своју заложу, онда је тешко исправљати, што би погрешно било.

Оволико у обште а доћи ћемо и опет на нека главнија спорна питања.

У НОВОМЕ САДУ 22. марта.

Саборск финансијски одбор расправљао је 18. о. м. у Пешти о угарској ешкмитној и трговачкој банци. Пре свега је удешена цела ствар тако, да се тај зак. предлог пре не усваја, док се статут не обанаве, који би као важио, као строга норма при установљивању дотичног банкарског друштва и при опредељивању његова делокруга, као и при вођењу свих посала служити имали. Но почем је министар финансија изјавио, да ће те статуте онда, кад штампани и међу чланове саборске раздани буду, обанавити, пустио се је одбор у посебно саветовање о том зак. предлогу. Одма у првом параграфу статута одређује се минимум уплате у главницу, која би по статутима 25 милиона фор. у банк. вредности износили имала; даље се заључи, да се тај банкарски уговор за 50 година кршити не сме, и напоследку се установи по статутима овај делокруг банке:

- а) ешкмитовање и решкомитовање меница, ефеката и купона.
- б) зајамењивање свих државних и приватних ефеката, извајска златна и сребрна новца
- в) издавање предума на робу и сирове производе
- г) примање депозита на сакхрану
- д) примање новца у текућем рачуну, или на дуже рокове од управног савета од времена на време под известним условима.
- е) посредовање у државном зајму и радња о предуму за државне потребе.

Осим тих посала напоменути су у статутима банкинм још и ова два, и то: куповање и препродавање свих државних и приватних ефеката, најимлење регалија и друмарине. Против првог посла, који је очевидно чиста берзанска спекулација, дакле никако у солидној савези са делокругом и чистом радњом банкинм не стоји, изјавише се готово сви чланови одбора још у првом часу. Други посао би од одбора зато одбијен, што најљивања регалија и других објеката баш никако у делокруг банкин не спадају.

Мађарски министар просвете и богочисти сазвао је ових дана одбор из самих стручара на средњим школама, коме је за задату поставио, да све она прелазна одређења установи, која би се по гимназијама и реалним школама још ове године извести имала, да ти заводи добију једанпут онај вид, који би на темељу већ свршена законског предлога о средњим школама, добити имали. Према се ради ту о нецелиходном разреду гимназија и реалних школа у горње и доње гимназије и реалне, које свакако организацију тих завода, као саставних, органску целину сачињавајућих учених завода у природном усавршавању својо спречавају. Тим поступком владиним ослободиће се с једне стране поменути заводи свих оних оскудица и мана, које слободном разреду тих данашњих завода на путу стајаху, а с друге ће се стране олакшати значајно и савршене изведене предузете реформе средњих школа. — Стручан одбор из члана гимназијских сазвао је већ за 27 априла п. н.

На мађарском сабору интерпеловао је Коломан Тиса министра финансија Керкалопија о економској мађарској банци. Између осталог рече Тиса у подужем свом говору од прилике ово: Ја, поштована кућо, схваћам ту ствар, кад министар један интересима државе — државе непријатељски унаоког уде, за туку, која међу државама — које веже она свега, која нас и другу државу половину аустријску заиста и веже — највећу неприлику проузроковати може, и која обе те државе најмање до дипломатске, но сасвим до друге немиле борбе довести може. Поводом тим питања дакле г. министра финансија:

1. Је ли истина, да је горепоменути завод свој потпис натраг повукао или га исти натраг повући желе, и да се основа томе у оном притиску налази, који је царски аустријски министар финансија над истим заводом чинио. —

2.) Ако је то све истина: шта мисли г. министар радити, да према томе новчаном заводу и оном непријатељском нападају од стране царског аустријског финансијског министра на исти држављанска права и интересе Угарске сачува.

Мисли ли министар намере енергично за ту ствар скопити, дедима доказати, да се са угарском државом према обреченим и обавезаним дужностима не може тако лако играти? (Одобравање с лева.) Да тај од стране царског аустријског министра финансија покушани атак — да тај његов према нашој отаџбини непријатељски положај, који би се у другим, заједничким престолам невазним државама, не другачије, но као повод рату схватити могао, — ако нам се у томе што скорија и што достојнија задовољствима не учини, — и осим тога, да се исти положај као прекршај међу нама и другом државном половином аустријском постојећих пореских и трговачких уговора узети може, евентуално пак до одрицања узајамног сноснења државног дуга довести може, (Бурно одобравање с лева. Непрекидна вика.)

Већ од дуже времена уверава, као што је познато, „Државни Пољаци“ да Пољаци чланови заједничке делегације неће никако и ни под којим условим учествовати у саветовањима тих тела; „Час“ је пак противног мишљења. „Газета Народова“ која је тек данас доспела, да о тој тачци говори, вели такође, шта више доста јаким и готово необоривим доказима тврди, да Пољаци чланови заиста неће учествовати у саветовањима тих делегација учествовати. По мишљењу тога листа неби имала земља заиста никакве користи, да јој посланици у тим саветовањима учествују, кад се у осталом још претпостави, да догични делегати у главноме свој посланички мандат задржавају. Кад би Пољаци чланови заиста у делегацији и дошли, то ничег другог дочекали неби, до гола и проста потврда од стране надувених бечких централиста, а да и неспомињемо, да тај поступак Пољака ни држави ама баш ништа користи не би, — та зар нису и саме централисте најжешћем притиску одозго

изложене, та зар не ће централисте сваки и могући и немогући захтев владин својеволно усвојити? Цео би уставни апарат изгубио у осталом свој законски основ, тај би се назор ту као једино меродавни узети могао.

Главни бројеви угарског буџета за годину 1873 ови су: Редовни издатци 207,186.572 фор. редовна примања 203,409.405 фор. редован дефицит 3.715.167 фор. 61 новч. изванредан дефицит и издатци на кредитне операције 56,572.398 фор. Изванредни доходи од кредитних операција са остатком 30 милиона зајма, и са оним делом остатка од 64 мил. зајма од године 1872, који после отплате неисплаћених дугова од године 1871 и покрића дефицита од године 1872 остаје на 45,488.948 фор. Остатка још непокривена дефицита 11,083.450 фор. Целокупан дефицит 14.860.617 фор. Финансијски одбор предлаже, да се непокривени дефицит од 14.800.617 фор. непокрива повишењем консолидована дуга, него привременим предујмовима из наградног зајма, или из мобилне вредности државне. Говори се већ сад, и то сасвим поуздано, да ће левица за тај буџетски предлог гласати.

ДОПИСИ.

(П. У.) Трст 16. марта. Администратор карловачке епархије и српска црквена општина у Трсту. — Различито.) — Г. Михајловић познатији администратор горњо-карловачке епархије известио је и овдашњу српску, или како се овдашња општина назива — *иријаческу православу општину*, да је своје место као управитељ управљене епархије заузео упућујући општину, да у догичним пословима с истим преговарати има. Кад је та окружница од г. Михајловића на овдашњу српско-иријаческу општину стигла, то мислимо, да су догична општинска господа маму требали, и тражили: да виде, где је то Платки, а од администратора Михајловића мислили су, да је то, може бити стожерни Михајловић из Загреба, и тек кад су видели, да је то администратор Карлштадске епархије, а владика исте епархије броји се као владика приморски градова Трста, Сења и Реке, то су окружницу г. Михајловића у архиву справили, која више никад сунца ни месеца видла неби, да се друго нешто породило није. Г. Михајловић бринуће се за стадо своје, и желећ од истог точан рачун имати, и број му знати, — у другој својој окружници захтева од овдашње српско-иријаческе општине, да му се што скорије попис овдашњи Срба, што општину сачињавају пошаље та друга окружница тек је овдашњу српску општину заступајући и преставајући господу изненадити морала. Скупе се на договор и без препирке закључи се: да се г. Михајловићу његове окружнице натраг спреме, и да му се јави: да овдашња *иријаческа-православна општина* нема, већ имајући своју самоуправу, све што се прве, школе и општински ствари тиче, то с овдашњом политичком влашћу посла има и преговора, зато му његове окружнице натраг шаљу, и моле га, нека их у будуће приштеди и т. д.

Далеким кратак рачун, и врло јасно за г. Михајловића, да га овдашње њему поверено стадо неверава, и неће да га призна уз пркос што у девету, ког му је цар дао, изврсно стоји, да се он за управитеља управљене Карлштадске епархије, којој и приморски градови Трст, Рјека и Сењ припадају, наименује и т. д.

Ако смо добро извештени, покојни владика Капански исто је овдашњу општину у ред других општине довести хтео, и већ је односносно с тога с патријархом преговарао, и може бити, да би нешто и учинио био, да овако нагло не умрје.

Г. Михајловић отпочео је ствар исто с дебелог краја, и тврдо се уверати можемо, да ће се он побућен наћи и ствар управитељу митрополије г. Грујићу саопштити, и ако се овдашња општина и у будуће устручавала буде, карловачку епархију непризнавати, то ће јој краљевски комесар барун Мајтеви у госте доћи.

сусрете ме. Рука јој је дрхтала, кад је моју руку прихватила. Она ме отведе у стражу, открије свој вео. И кола видех, баш у персони гђу. Плутову. Свет ми се у уму окренуо: „Који вас бес амо доведе.“

Серате, зар се несећате, ваши последњи речи? Ја сам стрпљиво своју судбу сносила. Невнам шта ми је суђено, ал без судбине, нисам амо дошла, нити вас нашла. —

Ал за бога, како би ви оставили своје дете? За навећ рече гђа. Плутова. Моја је Оља умрела, вечно умрела.

Сирота Оља, прошапутах ја. На шта беше узрок?

Кад ви одосте, ја сам остала упрелаштена. Желела сам да умрем, ал не могах. Јер и кад они најужаснији часови очајања дођоше, опет ме нека правна нада снаживаше на живот. Почела сам мислити на своју Ољу. Прва ми беше брига, да ју удам. Нађе се добра прилика, и моја Оље беше срећна и задовољна. И ја сам се у њеној срећи и задовољству умирила била, ил сам бар мислила, да сам умрела. У том дође још већа срећа. Она је дала природи дужан плод. Но небеше срећна да га ужива. Она се отргла од нас; а за њом оде и оно, што јој и мени тако драго беше. Остала сам саморана. Чувала сам гроб свог детета, а особито оно што више животу и оку не може се покласти. Ја сам предала свој завод. Скупила сам своје имање. Рекла сам гробу свог милост детета: Збогом, да се повратим у своју стару отаџбину.

Г. Михајловић није може бити знао, да овдашња српска општина, своју самоуправу има, и да она у начелу од Карлштадске епархије не зависи, али зато непосредно од митрополије у Карловцима зависи мора. Будући да је овдашњој општини увек боље у рачун ишло, да се своих негдашњи правила придржава, и најрадије, особито што се прегледања општински рачуна и руковања општине имовине тиче, с овдашњом политичком влашћу покласти, јер је извесно да се овдашња политичка власт у никаквом случају у општине ствари не меша, нит јој је до тог лежећи: да сутра црвну и све што је општинско Чивутима продају.

У најновијем царском рескрипту стоји, да сваки Србин православно веро, који у једном месту, где општина постоји шест недеља проведе, као члан исте општине признан бити мора, и припада му потпуно право, као и ономе, који се ошће родио. Тај рескрипт овде не важи, шта више не важи ни начелно правило овдашње општине, које говори: да сваки брат наше народности, који на дан светог Шпиридона и Петра и Павла пет фор. положи и у братство се упише, да се као једнаки члан општине сматра, а турсори црковни и преставници општине да су обавезани, на дан светог Шпиридона после службе у први остати и нове чланове уписивати. Ни то више не постоји, већ су скрочена правила тако: да фузари т. ј. сиротиња, макар их има, што су им стари први основатељи овдашње општине били, шта не броји, већ њих неколицина с општином и с првом по вољи управљају и нису обавезани ником рачуну давати, све једно каида је то њихова имовина, и право им припада исту и уништити.

Рјечка, сењска и карловачка општина оснивају се на истом правилу као и овдашња, као што се и из оног времена датирају као и трстанска, али се исте у свему својој црковној врховној власти поинују, и правила удешена су тако, да ту нико већег или мањег права ужива. У Рјеци, Сењу и Карловцу дог општине сиротне беху, то су стављени по разреду годишњу пристожину за издржавања свештенства и други потреба плаћади, од како су се исте општине кроз завештаје старих поштених Срба — опоравиле, то су и те пристожине укнуте, и сад се оком добровољни прилога од ниједног општинара ништа више не тражи. Трстанска општина стајала је у материјалном погледу много боље него ма и једна општина у овој држави, и да је којом срећом јавно мњење у школи важило, и да се поједини новчани богови изтицали нису, да на туђи рачун себи задужбину савију, то је српска трстанска општина по целом Српству зраке просвете ширити могла, јер су покорни поштени стари Срби као Милетић Сарајевац, Куртовић, Петровић и др. то пред очима имали, и пред смрт знатне своте на користне цели оставили. Те знатне своте узидане су у четири шарена зида, у којим и Талијаји гуде, а скоро ли народа наше народности и вероизповеди нема, који да их слуша. Даклем сасвим против жеље и воље покојних стари поштени Срба савидаше овдашњи Срби дивну цркву, а школе скоро никакве нема. Није ни то доста што су сви новци што их општина има баше потрешени, већ се општина задужила, а да тај дуг јавни не буде, то су овдашњи богаташи прихода, што га општина има. Има госпоне што мисле, да су и стигм души сласта ухватили, што су општини тај зајам без добити учинили, а не боје се души што су и оно узидали што је на користније цели остављено и намењено.

Стари Срби постарали су се: да оvd. српској општини опстанак осигурају, и општина од никог више ништа требала није, већ је једино требало да се ово што је сачува.

Може бити да ће време доћи, те ће се буд ко наћи који ће то питање покренути, и рачун од овдашње општине потражити, и видети, да ли је општина т. ј. поједини људи компетентни били,

И гле, са тим повратком вратила се мисао о вама. Ја сам свуд распитивала, свуд сам тражила. И у Хајделбергу изгубих траг, јер ту бесте.

Тек пре два дана, спазила сам вас на позоришној благајни. И чисто очима невероваш. Гледала сам боље, и неспрехарих се. Но шта да кажем. Ништа. Отишла сам дома. Много сам мислила, плакала сам, и напошетку морадох вам се јавити, морадох вас ослонити. Сад знате да сам ту. Мој је стан у улици св. Луке бр. 16 други спрат.

Немојте да ме заборавите овде, ко што сте ме заборавили, кад сте отишли из Москве. —

Гђа. Плутова покрила је своје бабинско лице и отишла беше. — Кад сам остао сам, морао сам си касти: Није ли то сад беда. Које то видео, да ме гони једно створење, које ме баш ни у чему немож задовољити. И опет сам јој захвалу дужан. — Ваш нисам у отлукама тежак, ал та мисао, да ми ваља посетити гђу. Плутову, у њеном стању, најмилији гост беше. Тако се провукла недеља дана. На мах добијем писмо, да одмах неодложно дођем у улицу светог Луке бр. 16. — Ваљда ми се неће никакво зло придесити. Упутих се тамо. Какав положај да заузамем. Остао сам развијућу ствари, како већ будем ослонен. — Немило ме је чувство гонило. — Испред мене изиђе једна служавка и рече: „Изволите само.“ — Соба беше завесама од топле светлости сачувана. На кревету је лежала гђа. Плутова. Уз кревет су седмце две жен-

општинско добро на овакав начин упропасти, и свом народу и потомству таки ударац задати. —

Француски параброд „Phase“ што је из Јапана ствари за бечку изложбу донео, већ је свој терет изтоварио, и товари дуге за Бордо.

Два параброда што су из новог Јорка са стварма за изложбу за овамо кренула, чекају се ових дана.

— Петриња 10. марта. Дођох овај час са јавне расправе Јоде Груборовића и Обу да вас извештим о току те расправе, на којој су лијени број пријатеља Груборовићевих и интересовани слушаца присуствовали. Кад се узме једногдишњи истражни затвор у обзир, мислио би човек е ту збиља нешто и на ствари страшно има. На ствари ово шта је, како сам ја као слушаца скупити могао.

После 9. сати дођоше г. судије у дворану са г. др. Врбачићем и браниоцем г. др. Врбачићем из Загреба, у тај пар доводе тавничар Јоцу Груборовића који весела погледа одважно ступа пред г. судије и сједи на одређену „клупицу“, и по изданој омени на публику мирног понашања ради државни тужиоц развије своју оптужбу. Присутни свједоци, коштајчани неумију казати на што су се и присегли, и шта је Груборовић приликом одлучивања места за чотарски урес сачувањем наступницама говорио. На лицу им и видимо, да по уверењу не свједоче. По изазву свједока г. државни тужиоц на ублажавајућим околностима четири месеца затвора и постижна окривде као да би била то, што је Груборовић по напуту пона Мијуца крајинише наговарао на подише протеста за шуме и говорио, да су шуме наше; ми смо их нашом крви задобили; недајмо шума сјећи. Мене ће данас заговорити, ви нећете бити људи, ако дате да ме заворе. Мађари обе наше шуме да продају и граде себе жељезнице и булеваре по Пешти, и Г. Андрашију да су свакако ружили и називали. Бранилац г. др. Врбачић узевши ријеч одбране досаује да су заиста Мађари Финанциско ждрло напунити хтели са добитком дохода крајински шума и цотребити их на своје мађарске користи јер вели, треба од тог времена узети јавне наше листове, увериће се о истини мађарске тежбе о крајинским шумама, дакле и оптужени вао је, говорио је истину, а истину говорити није ваљда преступ. После тога изишао је царски указ, којим се приход од половине продани шума на корист крајинског народа одређује, дакле оптужени је ту у прилог царске милости говорио. Гр. Андрашија што је можда називао, како се то из догађаја 1848 г. зна, служи гр. Андрашију данас за част, јер његово начело победу је одржало и тога је он био министар-председник. Напоком бранилац наводи, да ту основа окривде сметања јавног мира нема, јер речи нису имале никакви последица, а несалгалност изказа сведока и стављени питања показују, да они своје сведочење на собствену уверењу, но по наговору дали и ствар је у фактичном стању изврнута и изопачена и печат религијозне мрље носи, како то и из изказа мајора Лукијског излази.

Ако ће се ствари извртати, лако ће се и у „оче нашу“ преступ извести дати. Бранилац нада се, да ће сл. суд окривљеног са свим ослободити, јер већ истражни затвор на закону није оправдан и страшно поступане са окривљеним само је милитарском абсолизму својствен и после говора браниоца, кога је публика Бутке и потајно одобравала, удале се судије и за већи четврт сата изрече се пресуда на месец дана затвора. Бранилац се пријави за призив молећи, да се брањеник за време рекурза пусти на слободну ногу, што државни тужиоц није одобравао. Г. судије уклоне се и за тили час одобре испуст, које публика поздравиле: са живио!

Из вођене расправе види се дакле да поп Мијућ и Груборовић у затвору годиноваше за вољу го-споштине и мађарске политике, која је за време милитарског нападња имали жустри помогаца, да

скиње и три лекара. Њој рекоше да сам дошао. Она беше сву своју снагу скупила и седе у постељу, те даде знак рукама да се уклоне. Приметио сам јој врло жалостан положај, видео сам како се узасно мучи, хоће да говори. Ја се приближих к њој. Она ме узхвати за руку и прошепу: „Љубила сам те и звала, да ти кажем, даље немогамо говорити. Грчевито је стиснула моју руку и свештена наде натраг на постељу. — Ја сам се уплашио, учини ми се као да ме вуче собом, на овај свет и повиках остало друштво. Ужурени дођу сви.“

Скоро ће бити крај, рече један лекар. — Уклоните се рече други.

Ја сам једна могао из њене грчевите руке своју изнети, и удалих се.

Учтиво вас молим, рече ми један лекар, на велико рече у другу собу.

Ми се удалосмо. Он ме упита за одношај измеђ мене и гђе. Плутове. — Ја му укратко кажем. Он ме је значајно погледао. Оваку силу несретне страсти, рече он, нисам си претставити могао. Ја држим да је задовољно умрла. —

Умрла је рекох убезекнут.

Силна борба, и неотважност да своју слатку машту раскине и уништи, уништило је њу.

Сирота жена. — Лекар ми пружи и отиде. Ја се пустих лагахо низ степенце. Кол ће да испривља, ил неказује слабости људске. Како је природа неумољима! Највећи је човечији непријатељ уобра-

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДАН ИЗЛЕТ НА ЈЕЗЕРО

од
НИКЕ ГРУИЈА — ОГЊАНА.
(Свршетак.)

Једног дана добијем анонимну карту, на састанак. Гледао сам у карту, и нимало ме није сепање обавестило, да сам дигод кога учини, што ме је позорно мотрило. У западним земљама није то ништа необично. Свет је тај без ватре, без одушевљења. Једино га љубопитство гони, тако далеко, да свој понос лакомислено руши. Нећу да тврдим, да нема изнимака, де онај свети плам до пожртвовања човека уздиже, ел свуд понајвише влада стање немара о свом положају, и тек кад се толико понизи, да више никаквом чистином не може свој поступак оправдати, упропаћује себе. А шта је најужније при тим случајевима. Састану се, види се, разговор се, договора се, растану се, па се онда више никад не састану. И ни мало човека чудити не може, ако у дану и по три састанка неозначи. Љубов је тамо ретка биљка. Задовољење своје љубопитности, једино уздиже савоњика на измишљавање, на чудне сценарије, на лукавости и обмахне што се стварају. Пошто сам већ толико сцена преживео, зашто не и ову. Упутих се на одређење. Одиста повисока усвољена женскиња

молити заштиту против такови злоупотреба — које се само на тај начин радикално једанпут за свагда одстранити може, ако се денунцијанту ствари овој пронађе, који је јавио кр. комесару да сам путни лист за Београд извадио, па ако је то званична личност, да се строго казни.

Препоручујући се заштити варош. представништво.

У Новом Саду 18 (31) Марта 1873.

Јесам с особитим поштовањем.
Корнел Јовановић

НОВИ САД 22 марта. Данас је била месечна главна скупштина вароши Новосадске. Пре дневнога реда стави др. Милетић на градоначелника, односно вар. капетана интерпелацију о притвору г. Корнела Јовановића. Питао је: 1-о, је ли још познато, да је кр. комесар бар. Мајтевић наредио, да се К. Јовановић у онај уторак у затвор узме у часу, кад је хтео у Земун, и Београд путовати, да му је за печатена писма одузети дао, одпечатити и прочитао; 2-го, је ли начелнику вароши од владе упутство дошло, да бар. Мајтевића у политично-полицайним стварима слушају, и његове наредбе у таким стварима извршују, и ако, да ли је упутство од пређашње владе, или од како је г. Слави министар-председник; 3-ће напоследку, ако нема таког упутства, да ли магистрат намерава од своје стране противу утицаја бар. Мајтевића у политичне ствари, и повреде муниципалског права корак чинити, и лека потражити?

Градоначелник изјави, да је он у оно време болестан био, да га је заступао вар. капетан, и да ће он о самом чину затвора изјашњења дати.

Вар. капетан изјасни: да је истина, да је бар. Мајтевић у очи реченог дана привремено заменику полицайног комесара Вуковићу заповедио, да сутрадан ујутру Корнел Јовановића, који је путни лист за Земун и Београд извадио био, на самом поласку затвори, од њега све папире одузме, и кр. комесару однесе и преда; после подне у три сада предао је државни одветник г. Оберкнежевић њему, капетану, замечан пакет намира, с тим, да Кор. Јовановићу врати, и овога пусти, што је и учињено.

Градоначелник одговори на друго питање: да није добио одређена упутства, да бар. Мајтевића слуша у политичним стварима; да се овај није мешао у ствари политичне администрације, да га за случај затвора К. Јовановића зато није питао, што држи, да нема права питати кр. комесара за границу пуновласти његове, тим мање, што у упутству, које је магистрат с почетка од владе у погледу кр. комесара добио, стоји: да га варошка власт има у свему слушати, и његове наредбе извршавати; што се требало питања тиче, изјављује, да је вел. жупан већ јавио за тај случај министарству, и да је од овога искао упутства; зато да настави, да је сувишно, да и магистрат што чини.

Милетић примети: да он држи, да градоначелник има не само права, него и дужности, да сваки, па и ванредни орган, који би се умешао у ствари, за које није јавно изаслан и овлашћен, упита за легитимацију, пуновласт на то, и да противу неовлашћеног мешања у деловруг муниципалне власти лека потражи; да је бар. Мајтевић јавно овлашћен само за неке србске црквене ствари, а не за политичне, и да упутство: да га варошка власт слуша, или управо рећи, да његове наредбе извршује, може се односити само на његове наредбе у овлашћеном деловругу; да је по томе била дужност градоначелника, и односно магистрата, да одношај према кр. комесару на чисто изведе, и да знаду грађани: је смо ли у изузетном, или у уставном стању, и има ли кр. комесар у србским црквеним стварима каква посла са овом муниципалном, и грађанима вароши, као такима. Говорник навађа, да је то ствар обшта, да се свију тиче, да смо у том на чисто. Што се једном јуче догодило, може сутра другоме. Није то мала ствар, ако нико није сигуран, да га, кад је за путем, кад хоће да се пење на кола, или улази у пароброд, кад може бити хити, да кога у опасној болести види, или да свој неодложан посао сврши, когод може за раме узети, у затвор одвести, преметати запечатена писма му одузети, и саанати му приватне ствари и тајне његове, па га као невинна пуштити.

Тако што у међународним одношајима сматра се за случај рата; а у уставној држави мора бити лека и заштите противу тога. Говорник неће сад да чини предлог, једно што га није на 24 сата напред пријавио, а није за то, јер је чуо, да је К. Јовановић жалбу о тој ствари поднео, и друго, што би му се предлог на то клонио, да се на сабор обратимо, а сабор је сад одгођен, зато задржава себи, да у мајској месечној скупштини предлог донесе, и жели, да се у тој скупштини и жалба К. Јовановића стави на дневни ред.

Г. Брановачки примећува такође г. градоначелнику, да он држи, да је градоначелник са магистратом не само позван, него и дужан позвати, да се не повреде муниципална права, да се нико не овлашћени не меша у варошке ствари, и да у случају повреде код владе лека потражи, то је вели магистрат у првом реду позван, и ваљало је, да је сам магистрат скупштини сходан предлог о томе поднео; кад није, он предлаже одлуку да се магистрат упубује да за идућу мајску скупштину у тој ствари предлог спреми.

Пар. Бенде као уставан грађанин такође жели да се закон поштује, да грађани имају законите заштите противу сваке повреде њине личне сигурности, и да се на чисто изведе, има ли кр. комесар у варошким, и политично-полицайним стварима што наређивати. Но он мисли, да је довољан корак што га је вел. жупан учинио, упитив владу за упутство.

Сакак протестује противу незаконитог мешања кр. комесара у послове, које се тичу варошке власти, и вар. обштинства.

Љуба Стефановић пита: каква јамства има, да бар. Мајтевић и међутим, док влада неодговори на питање вел. жупана, неће даље онако поступати, као што је са Корн. Јовановићем, с тога би он журно ту свар.

Још су неки и по друга пут о томе говорили, а напоследку се прими предлог г. Брановачког једногласно.

У овој скупштини прочитана је и молба пароха Бенде, и још десеторице представника некрбске народности, којом се моли да скупштина одустане од закључка, по ком би се вар. кућа издала на „хану.“ Молба та буде одбијена, и то по предлогу дра Суботића на тај начин, да се изложе основи, зашто се одбија.

Јавља се, да је на јавној лицитацији за набавку цигаља за вар. кућу (800.000 циг.) најјетинија понуда остала на г. Сими Марковићу, који ће по 21 ф. 50 нов. 1000 цигаља набавити. Одобрава се.

О укочачењу војника, (како стајаћа, тачко и домобранска) отвори се подужа дебата, која се тиме сврши, да се та ствар одбору повратити, да је још ближе испита, и мајској скупшти предлог поднесе.

— У Осеку је умро 25. о. м. Младен, Богољуб Вировач правник 11. године. Покојник је навршио тек 21. годину.

— Као што је познато, овдашња је католичка општина обавезала се, да ће о свом трошку подигнути зграде за нову овчашњу мађарско — католичку гимназију, од које ће се на јесен отворити прва четир разреда. Сад нам се из Пеште са поуздане стране јавља, да је једна депутација под предвођењем Хајналда министарству изјавила, да новосадска католичка општина не може никако на се преузети задање обећања аграде, већ да се за то сама држава побрине.

НОВИЈЕ.

Пешта 19. (31) Марта. Преговори са Хрватима узимају повољнији облик. У петак је дошло скоро до процена; у суботу се већ мирније саветовало. Финансијско је изравнање скоро сасвим обављено. Ове ће ноћи доћи политички део у претрес. Обе стране дишу попустљиво.

Пешта (истота дана.) У данашњој тајној седници угар. земаљског сабора изјавио је председник министарства да до 14. (26) Априла т. г. неће бити саборске седнице. При крају Априла довршиће се прва, а одпочеће се друга сесија. У Мају ће се одпочети дебата о прорачуну за 1874. годину, о источној жељезничкој прузи, о казненом закону и о војничкој крајини. Од свршетка Маја па до јесени су верије. Затим ће доћи гласање о закону прорачунском.

Загреб По налогу угарског министра финансије обуставиће порезна екекуција у оскудним крајевима вировитичке и сремске жупаније чак до првог септембра.

— За чланове, дотично заменике код оне комисије, што ће у смислу инструкције за поступање при употребењу прихода из велике продаје дрва, што је одређена на инвестирање у хрв. славонску војничку крајину, именовани су на превисшем месту ови: Антон Павловић, трговац из Кришпоља, за члана, гостионичар Ваца Костић из Отошца за заменика; Ђорђе Слешчевић трговац из Глине за члана, Ђорђе Радовијевић трговац из Јасеновца за заменика; Младен Коларовић адвокат из Митровице за члана, Андрија Секулић, поседник из Чаглића за заменика; Франца Паселић трг. из Карлопата за члана, Јов. Поговић из Брода за заменик. При именовану ових чланова подељено је земљиште на 4 групе: у прву спадају 1. 2. 3., у другу 4. 10. и 11., у трећу 7. 8. и 9. гранич. цуковиња, у четврту седам вароши крајинских.

Стари Бечеј 18. (31) Марта. Ове ноћи убише и поробише овде настањених удани молчана Милоша Матића и жену му. Огорчење је у грађанству против војске врло велико.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

(Шипуша и друга) Сисак Шеница је скоро сва, што је на шипуци бијаше, разваљана, те је промет у тој стурци веома слаб, а купци су код таквих околности очи на Трет упрли. Ми белешимо следеће цене.

Потиска 80—81—86 по 6 ф. 90 н.—7 ф. 05 н.
Потиска 82—83—86 ф. по 7 ф. 20—25 н.
Кукуруза нова све се то више тражи. Пришлели петом један терет банацке робе у четрима румама држи се по 3 ф. 70 нов. на 86 ф. а плаћа се и хрватска роба увек по 3 ф. 55—60 нов. Стара је роба занемарена, што је некојим властеликом повода дало, опет неке коликоје у Темшвар, Пошту повлачати.
Јечам у хладном миењу, и држи се: пиварска роба по 2 ф. 60—70 н., а лагана по 2 ф. 15—20 н. на 70 ф.
Зоб угодна банацка, од ког су готовности врло мале, стоји на 3 ф. 10—15 нов., а босанска у транзитно на 2 ф. 65—70 н. бечки центи.

Воде за пловитбу извршене.

Време угодно.

Трет 17 марта. (Извештај П. У.) О промету у житној радњи прошле седмице нема ништа ванредног забележити, јер промета, окром за овдашње потребе небеше, а цене уз пркос знатном довозу и лепом времену непопустити, већ се чвршће држе, и сви су изгледи да ће још на више поћи, а то из разлога што се даље и у Русији као и подунављу чвршће држе.

Прошле седмице продато је 3500 мер. одеске 112 фунти тешке пшенице по ф. 9. 05, 500 исто 108 фун. по ф. 8. 50 за готовост без одбита (Sconto). Кукуруза продато је за хрватско-далматинско приморје: 1600 албанског новог (први довоз) по ф. 4. 25, 1000 влашког старог 4—4 10, 1500 галацког новог ф. 4. 15 за 116 фунти. Зоби продато 800 мер. грчке по ф. 2. 45 за 64 фунти. Прошле седмице стигло је из Одесе 80,000 мер. пшенице, а из Русије и подунавља до 20,000 кукуруза.

ИСПРАВА К.

У прошлом броју у примедбама на одговор г. мајора Стефановића треба у истој врсти од остраг да стоји: Због „неповољности“ услова.

НОВИЈИ РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИХ ПАРОБРОДА

од 9. (21.) марта 1873. до даље наредбе.

Од Н. Сада у Пешту: сваки дан осим уторника по 11 сахата пр. подне.

Од Н. Сада у Земун: уторком и петком у 7 сахти ујутру.
Од Н. Сада у Земун и Оршаву: средом и суботом у 2 сахата ујутру.

Путничке карте ваде се по правилу на један сахат пре доласка односно пре одласка лађина, карте за Оршаву дају се осим тога и од 5—7 сахата после подне.

КНЕГИЊА

ПЕРСИДА КАРАЂОРЂЕВИЋ.

У Бечу, 17. марта, у 7 и по сахата у вече, представила се је српска кнегиња Персида Карађорђевић. Покојница се родила 2. фебр. 1813 у кући Ненадовићеној, а удала се је за сина Карађорђевића, бившег кнеза у Србији. Време владања њеног кнежевског супруга као и најновије догађаје с њеном породицом и рођацима, тек ће неумитна повестница бовпристрастно обележити знати.

ОГЛАСИ.

Бр. — 676 1625. x 1873.

ОБЈАВА.

Од стране Магистрата сл. и кр. вароши Н. Сада, овим се на основу закључка представничества од 6 Марта 1873. № 676 — 1625 до јавног знања ставља, да ће се лицитација у предмету подизања односно довршења варошког болничког здања дана 2 — 14 Априла 1873. 9. сати пре подне у ово магистратској дворани објављивати.

Условија подизања, могу се код звања градоначелништва у званичне часе загледади, и прелие истог подићи.
Нови Сад 25-ог Марта 1873.

За градоначелника
Манојловић
вар. кап.

3—3

ГУВЕРНАНТИЦА.

Као таква жели једна девојка од 22. године у добру кућу ступити. Иста је одгојена у једном самостану у Грацу, разуме извртно србски, немески, талијански и француски, као и рисати и женско ручно дело. Понуде на жупанијског благајника у Беловару.

5—5

КРЕЧА У ВЕЛИКОМ П НА ЦЕНТУ.

Потписано друштво ради кречарску радњу у Новом Саду већ од године дана. Креч пече од камена из мајдана Беоцина, који је камен припознат за најбољи у свој Фрушкој-Гори.

Од овог изврсног креча стоји код нас цента 1 ф. 50 новч.

Исто тако има потписано друштво на продају и од горње-земског Писканског камена, тако званог

БЕЛИ КРЕЧ,

и даје центу по 2 ф. Друштвени дућан ове радње у кући је где удове Шилићке, на рољу на „ханском плацу“.

Препоручује учтиво ову своју кречну робу поштованим муштеријама, како онима којима потребује на мало, тако и онима, који је узимају у великом. С овима последњим друштво ће се муштеријама ради набаве улупштати у најповољније погодбе; а може сваког послужити количином, каку год ко захте.

У Новом Саду 12. марта 1872. 3—3 ПРВО САПУШНИЈСКО ДРУШТВО.

РИТСКУ ЗЕМЉУ ПОД АРЕНДУ ИЗДАЈЕ

тителско друштво за подизање дамова у тителском баталиону.

ВИШЕ ХИЉАДА КАТАСТРАЛНИХ ЈУТАРА

здраве и старе земље, која је јаком дамом опкољена и за сејање жита и репице способна. Иста лежи на Тиси и Дунају и даје се у мањим и већим комадима на дуже и краће време.

Ближа условија даје

у Пешти: Anglo Hungaria Bank.

у Новом Саду: Titler Central Bureau.

1—2

„Застава“ излази трипут у недељу: средом, петком и недељом.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину 12 фор.
на пола године 6 „
на четврт године 3 „
на један месец дана 1 „
за Србију:
(у сребру)
на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша,
а на четврт године 30 гроша чарш.

ЗАСТАВА.

О Г Л А С И
рачунају се по количини врста или места
које заузимају из оваких ситних петит слова
и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића
а за жит сваки пут башеа по 30 новч.

Д О П И С И
шаљу се уредништву, а предплата и огласи
администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући
под бројем 11 и 12 у дунавској улици

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 36.

У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 25. МАРТА (6. АПРИЛА) 1873.

ГОДИНА VIII.

МАЈТИЊИЈЕВ ПОКОР И СЛАВИЈЕВ ЗАКОН!
Јучерашњи петак освану са новим наси-
љем против покорног Мајтињијевог Мана-

и то тиме: да се у својој својству као
заменик и патријарха-митрополита ербеког,
и тако званог врх. патрона ербеке гимна-

зивом на одговор, који је г. Николићу дао. У том
настану изгреди кр. комесара.

Најпре се догоди брисање записника, и паљење
тим распуст црквене об-
на патронат, Матицу
два професора, једног

а посланици као један
и изгреди кр. комесара
еме било. Али се то није
сам је интерпеловао због
ра, а кад се изгреди
остали посланици Ђу-
Ловаји, а кр. комесар
је требало колективну
сим више, што су о-
инистри остали, а на-
и просвете, који тре-
тај и стање ствари.
конференцију. Деаковци
а посланицима од опо-
иватни, било јавни ко-
лебе улогу приватног об-
д дотични министара,
узимајући Сомборског)
дана успех тога при-
на да према томе она
лави рече међу тим јед-
носамце, да му се даде
јентује, да се нађе у на-
том разговирати, про-

Посланици од десне
утих министра осло-
ане какав заједнички
им пре требало, јер
у Пешту дошао био,
нострано извештени и
е почетка децембра
еа Ловаји министар-
вом клубу о томе, да
политику у ербекој пре-
ар. Мајтињија, као кр.
да ће овога задржати,
а закона. Једва ту при-
деаковска посланика
клубу и он јим обећа,
она, но да још није
јучи и да може казати,
е ји пак о том изве-
даницима Србима. Сад
опозиције, не ослаба-
речи, и неизвесне из-
и да од своје стране
а нарочито министра
се ствар тиче, али ве-
ња, да треба причекати
да се влади времена
аже, којим путем даље
пробу Божићне ферије,
посетише тројица деа-
Славија, и говораху с
говараху, то нам није
ко беху остали посла-
и рекао: да се о ствари
да мора о томе још
јорити, па онда да ће
То се осталим посла-
а опет ји је било, који
од опозиције учине ко-
путем интерпелације,
то, што није само пи-
будуће чинити наме-
кр. комесар донде већ
ребало владу на одго-
чинити требало, што

на границе државног надзорног права; други, да
сабор изашље одбор, који ће мостунак владе у црк-
вено-народним стварима за све време испитати, и
сабору о законитости и целесходности поступка
влада и кр. комесара извештај са предлогом поднети.

Остави се тројици, да један предлог спреме за
идућу конференцију, на коју буду позвани и по-
сланици Срби од деснице. У тој конференцији, у
којој су сви били, осим сомборског посланика, који
никад учествовао није, изнесе се предлог у првом
од два гореречена смисла.

Ту је много говорено о томе, како би ваљало, да
се сви посланици сложе у једном предлогу, који
да сви подишу, и поднесу. Остављало се десни-
чарима, нека они формулишу таки, и најблажији
предлог, на који би и они пристати могли. Сви
посланици од опозиције, и Николић, и Чернојевић
наваљиваху на десничаре. Милетић од своје стране
изјави, да ће он не само пристати на најблажији
колективни предлог, него да ће се он, или од под-
писа, или од говора на сабору уздржати, ако се
то за целесходно нађе, само да се остали у коле-
ktivном кораку сложе. Заман. Новосадски посланик
толико се изјасни, да ће учествовати у дебати, а-
ко буде видно, да је нужно, и да ће говорити
по свом увиђењу, но посепно за ствар црквено-
народне аутономије. Поведо се реч о томе, да чла-
нови од опозиције колективно поднесу спрењени
предлог, који су они одобравали; но ту опет „бледа
сумња“ падне као сенка између речи и дела. Неки
од опозиције мишљаху, да би колективни корак
имао само тако вредности и важности како према
влади и сабору, тако и према народу, кад би га
сви посланици Срби предузели; овако кад би већ
изашла несасгласност на види, боље да један је-
дини поднесе предлог, а остали да учествују у де-
бати, у којој би опет показао се један *основни тон*,
у погледу црквено-народне аутономије. Како је ми-
нистар г. Ал. Тријунцу одговор на интерпелацију
дужан остао, то овај буде одређен, да поднесе пред-
лог, који је нашем свету већ познат. Овај предлог
поднесе он два дана пред почетак културне дебате,
да би се за ту дебату могао ставити на дневни
ред, но сабор преко сваког очекивања, и досадашњег
обичаја реши, да ће по штампању предлога у своје
време одредити дан за расправу. Тим је постала
потреба другог подобног предлога, око кога би се
низ жалба, тегоба, и захтева називати могао, и
тако Милетић спреми предлог за одлуку, који је
такође познат, и који је у конференцији посланика
од опозиције већ као таки означен био, који би
на ред дошао, ако се, или боље рећи, кад се први
предлог одбаци, јер томе се могло надати.

Култуску дебату, по разговору у последњој кон-
ференцији, требало је да од стране Срба створи ко-
год од опозиције, као што се г. Ал. Николић и у-
писао био као први говорник од Срба; но међутим
на дан дебате први узме реч г. Кондорони. Зашто?
— он ће знати, а видело се.

Остало, што је на сабору текло, познато је.
Од Срба је говорило више њи, али без зајед-
ничког плана, без заједничке цели, да о правцу и
неговоримо.

Влада је у тој дебати од стране Срба врло
олако прошла.

Министар Трефор, који је у сабору јавно обе-
ћао био, да ће о нашој ствари у специјалној де-
бати изјаснити се, чинише се доцније томе и не-
вешит, док га Милетић не изтера из воже, ради
чега се жестио.

Посланици из Ердеља накупише 87 подписа
на интерпелацију због рударског копања а 9 Срба
немогоше се сложити, да у тако важној ствари ка-
кав колективан, заједнички корак учине. О толи-
ким неправдама, изгредима, незаконитостима, које
кр. комесар за по године дана учини, осим двојце
и осим Николића, који је у обште незаконитости
нагласио и осудио, нико ни да би речи.

У последње време било се прочуло, а у пеш-
танским листовима и писало, да влада намерава
конгрес по неком старом начину сазвати дати; други
би у таком случају владу интерпеловали за на-
меру, која би незаконита била, на ту цел, да владу
опомену, и повреду закона предупреду. Неколицина
Срба у Н. Саду обратеше се на ту цел на послани-
нике Србе на уг. сабору. Одговорено је, да посла-
ници одобравају и цел и смисао интерпелације,
али да је министар Трефор обећао, да ће о срб-
ској ствари конференцијом са Србима посланицима,
и да су због тога сви за добро наћи, пречењати,
хоће ли до саборске ферија то учинити, ако не,
да ће после ферија сви колективно интерпелацију
поднети.

Видићемо.

Прилог к „Застави.“

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Српско учено друштво издаје

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ

покупљене по восни,

ЗБИРКУ ПОК. РОДОЉУВА К. Х. РИСТИЋА.

Збирка та, пред којом ће се штампати кратак живот и спомен честитоме
прерано за свој народ умрлом покојнику штампана се

НА КОРИСТ ФОНДА К. Х. РИСТИЋА

из кога ће се издавати **Восански Зборник**, о коме је већ у новинама огла-
шено.

У књизи имају 83 народне песме већином са свим непознате, различитога
садржаја и величине.

Цена је књизи 6 гр. чарш. за Србију, 60 новч. за Аустрију.

Писма с новцима ваља слати секретару српског ученог друштва Стојану
Новаконићу библиотекар у Београду. Наручбине се без новца не примају.
Скупљачима припада на дар једанаеста књига. Рок је претплати до 20. Априла
ове године. Књига ће на скоро по том изаћи.

Умољавају се родољуби, да за ову ствар скупљачкога труда не појале.

нав претрпа; но што се другога тиче, то
би тако велики, неопростиви грех био, да
се ми страшимо, веровати, да је и могуће,
да ће ербеки владика, и то онај, који се
некада народним владиком називао, непри-
јатељу ербеке гимназије у Новом Саду, из-
под баре руку споразумлења на то пружити,
да се једина ербека гимназија у Угар-
ској раскопа у атар друге ербеке, која је
у тројној краљевини. Но баш за то, што
и пак сумња постоји, и што се она оснива
не само на „шуровању испод баре“ са бар.
Мајтевијем, него и на једној, можда у др-
веној примедби владике Грујића; „на што
две гимназије ербеке једна до друге“; у ин-
тересу части владике Грујића желимо, и
правом гласила народног од њега иште-
мо: да не толико словом, колико делом
сваку и најмању сумњу из корена исчупа,

је г. Ал. Николић бившег министра-председника
због непотврђења конгреског устројства, због рас-
пушта конгреса од год. 1872. и због изаслања кр.
комесара. Већ је онда погрешено било, што интер-
пелација није била колективна, т. ј. предата са
подписом свију посланика Срба, једно због важно-
сти ствари, а друго, да се види њина сагласност
у тој ствари. Осим тога интерпелант није наба-
вио био себи све потребне податке, тако, да кад
је гр. Ловаја одговорио, интерпелант није био у
стању, побити га тако, да бар морална превага
буде на оној страни, на којој је страни била правична,
и закон. Међутим да колективна, корак није учињен,
није била кривица интерпеланта, и свакако је ве-
гова добра воља била похвале достојна.

У октобру месецу интерпеловао је Милетић због
тога: хоће ли влада потврдити устројство конгрес-
са, и у њему установљени изборни ред пре избора
митрополита? Гр. Ловаја одговорио је на то по-

се министар Слави чинио, као да још није довољно
обавештен, а овамо се у велико говорило, и по ли-
стовима писало, да ће кр. комесар раширене пу-
новласти добити. Но и ту са погледом на ново обе-
ћање Славијево, а и на то, да се приближије рас-
права култуског буџета, и опет се ствар одгоди.

Међутим пређе једна, две, три недеље дана, а
министар Слави не јављаше ништа, нити да је са
линистром Трефором разговарао, нити да је, и шта
је решено, а Мајтињи, као што се доцније пока-
зало, у велико је имао своје „раширене“ пуновласти
у чену. Посланици пак десне устручаваху се опо-
нићати га на то.

Пред култуску расправу састану се посланици
од опозиције, и по дужем саветовању сложе се у
томе, да се приликом култуске дебате поднесе
предлог за одлуку; било је два предлога: један, да
е министар упути, да сабору поднесе извештај о
пословању кр. комесара, а међутим да га сведе